

**Propter Memoriam
Dr Lena Kondratiewa-Bryzik
(*1980 – †2012)**

Wydawać by się mogło, że opisanie dorobku życiowego bardzo młodej, zaczynającej dopiero wspaniale rozwijającą się karierę naukową uczoney nie powinno nastrożać większych trudności. Jednak dr Lena Kondratiewa-Bryzik i pod tym względem była osobą wyjątkową. Jej szerokie zainteresowania badawcze, ogromna pracowitość i rzetelność oraz wszechstronność pasji życiowych sprawiają, że nie jest łatwo w tak krótkiej formie zaprezentować całe bogactwo jej dokonań. Lena była mądrą i piękną inspiracją dla innych, osobą, której niespożyta energia i zaangażowanie w rzeczywisty sposób zmieniały m.in. sytuację kobiet w Polsce na lepsze.

Lena urodziła się w Woroneżu 7 września 1980 r. odbierając bardzo staranne wykształcenie. Z wyróżnieniem ukończyła zarówno Woroneskie Technikum Prawnicze, jak i wyższe studia prawnicze na Wydziale Prawa Woroneskiego Uniwersytetu Państwowego. Przez okres roku w latach 2001–2002 była doktorantką w katedrze prawa konstytucyjnego tego uniwersytetu. Warto podkreślić, że od początku jej akademickiej kariery odnosiła sukcesy, takie jak uznanie jednego z jej referatów zaprezentowanego

wanych w kwietniu 2002 r. na Uniwersytecie w Woroneżu za najlepszą prezentację roku w dziedzinie prawa konstytucyjnego i prawa międzynarodowego.

Do Polski Lena przyjechała w 2002 r., od początku uznając Polskę za swoją drugą ojczyznę i decydując się na rozwijanie tu swej kariery zawodowej, co powiodło się w znakomity sposób. W tym samym roku rozpoczęła studia doktoranckie w Instytucie Nauk Prawnych PAN i podjęła badania naukowe w szeroko rozumianej dziedzinie ochrony praw człowieka. Jej pierwszym opiekunem naukowym był prof. Adam Łopatka, co okazało się wyborem niezwykle szczęśliwym. Prof. Łopatka był znakomitym wychowawcą młodzieży i wspierał Lenę w sposób który pomógł jej uwierzyć w siebie oraz przekonać się, że w Polsce może ona należeć do grona najlepszych młodych naukowców. Doniosłym tego potwierdzeniem było przyznanie Lenie, w uznaniu jej dotychczasowego dorobku i nadziei, jakie ów dorobek rokował na dalszy rozwój naukowy, prestiżowego stypendium dla młodych naukowców START 2011 Fundacji na Rzecz Nauki Polskiej. Osiągnięcie to było tym bardziej znaczące, że Lena była cudzoziemką.

Po śmierci prof. Łopatki opiekunem naukowym Leny i promotorem jej pracy doktorskiej został prof. Roman Wieruszewski. Pracę doktorską Lena obroniła z sukcesem przed Radą Naukową INP PAN dn. 28 listopada 2008 r. Tematem rozprawy była ambitna i trudna zarazem problematyka początku ochrony życia ludzkiego w świetle międzynarodowych standardów prawnych. Praca uzyskała nagrodę w konkursie „Państwa i Prawa” w 2010 r. i była przedmiotem licznych aprobujących recenzji naukowych i niezliczonej ilości cytowań.

Od 2009 r. Lena była jednym z filarów Poznańskiego Centrum Praw Człowieka INP PAN. Bardzo szybko dała się poznać jako świetny fachowiec, a zarazem miła i uczynna koleżanka. Lena miała imponujące jakościowo i ilościowo osiągnięcia naukowe – niezliczone artykuły, glosy, opinie, ekspertyzy, referaty na konferencjach naukowych.. Była m.in. współredaktorką dwóch prac zbiorowych. Z prof. Wojciechem Sokolewiczem książki pt. „Prawa kobiet we współczesnym świecie” oraz z prof. Mirosławem Wyrzykowskim i prof. Romanem Wieruszewskim książki pt. „Prawne granice wolności sumienia i wyznania”. Przygotowywała kolejną publikację, tym razem poświęconą zagadnieniom bioetycznym.

W swojej pracy badawczej, w ramach szeroko pojętej problematyki międzynarodowej ochrony praw człowieka, Lena zajmowała się m.in. zagadnieniami ochrony praw kobiet, ochrony przed dyskryminacją, problemami bioetycznymi. Jej habilitacja miała być poświęcona kwestii wpływu wyroków Europejskiego Trybunału Praw Człowieka na praktykę stanowienia i stosowania prawa w porządkach krajowych państw-stron Europejskiej Konwencji Praw Człowieka. Miała już na ten temat wiele przemyśleń i wystąpień na seminariach naukowych. Z pewnością byłaby to znakomita praca.

Poza aktywnością badawczą Lena z wielkim zaangażowaniem prowadziła też zajęcia dydaktyczne. Była w ostatnim okresie zatrudniona na Wydziale Prawa w Wyższej Szkole Zarządzania i Prawa im. Heleny Chodkowskiej w Warszawie. Prowadziła też m. in. zajęcia w Centrum Europejskim Uniwersytetu Warszawskiego, na Wydziale Prawa Szkoły Wyższej Psychologii Społecznej. Od kilku lat prowadzi-

ła ponadto w języku angielskim tzw. case study dla słuchaczy dorocznych kursów pt. „Międzynarodowa ochrona praw człowieka. Ochrona praw mniejszości” organizowanych przez Poznańskie Centrum Praw Człowieka. W 2011 r. została zaproszona do prowadzenia podobnych zajęć podczas prestiżowej letniej szkoły organizowanej przez Uniwersytet Viadrina we Frankfurcie nad Odrą. Organizatorzy byli pod wrażeniem profesjonalizmu i wiedzy Leny, dlatego w 2012 miała poprowadzić je ponownie. Wysoko ceniono także posiadany przez Lenę dar szybkiego nawiązywania kontaktu ze studentami i słuchaczami oraz umiejętność wciągania ich w dyskusję. Z pewnością miało to również związku z faktem, że Lena była bardzo utalentowana lingwistycznie. Po polsku mówiła bez akcentu, biegle władała angielskim, porozumiewała się po francusku, uczyła się hebrajskiego.

Lena chętnie uczestniczyła w życiu naukowym środowiska prawniczego. Brała udział w bardzo wielu konferencjach, podczas których wygłaszała ciekawe i wysoko oceniane referaty. Była członkinią Polskiego Towarzystwa Prawa Konstytucyjnego oraz Grupy Polskiej Stowarzyszenia Prawa Międzynarodowego (ILA). Aktywnie działała także na forum organizacji pozarządowych. Stale współpracowała z Koalicją KARAT, Helsińską Fundacją Praw Człowieka, Federacją na Rzecz Kobiet i Planowania Rodziny, Polskim Stowarzyszeniem Edukacji Prawnej, itp. Nie można również pominąć jej zainteresowania muzyką – śpiewała w Chórze Akademickim Uniwersytetu Warszawskiego oraz literaturą, filmem, teatrem. Z zaangażowaniem uczestniczyła też w różnych formach dialogu polsko – rosyjskiego. Czując się Rosjanką była zarazem Polką i bardzo zależało jej na dobrych relacjach pomiędzy obu krajami i narodami.

Wszyscy, którzy mieli szczęście zetknąć się z Leną w życiu zawodowym lub prywatnym byli pod wrażeniem jej głębokiej kultury osobistej, delikatności i subtelności. Miała wspaniałą, coraz rzadziej spotykaną cechę troszczenia się przede wszystkim o innych, dbania o ludzi, którzy ja otaczali, szukania sposobów, aby pomóc im w różnych, bardzo trudnych niekiedy sytuacjach. Była także osobą niezwykle sumienną, systematyczną i świetnie zorganizowaną. Wyniosła to wszystko z domu rodzinnego. Otoczona miłością swojej rosyjskiej rodziny, z którą utrzymywała niemal codzienny kontakt, znalazła jednak swoje miejsce w życiu w Polsce.

W dniu 3 marca 2012 r. ponieśliśmy niepowetowaną stratę. Tego dnia Lena zginęła w katastrofie kolejowej pod Szczekocinami wracając z seminarium naukowego, które prowadziła na Wydziale Prawa Uniwersytetu Jagiellońskiego.

[Koleżanki i koledzy z Poznańskiego Centrum Praw Człowieka]*

---

* Tekst wspomnień uzyskany dzięki uprzejmości Pana Profesora dr. hab. Romana Wieruszewskiego. Zamieszczone zdjęcie dr Kondratiewy-Bryzik pochodzi z zbiorów Poznańskiego Centrum Praw Człowieka. Redakcja PWPM wspomina także miły kontakt z dr Kondratiewą-Bryzik jako autorką artykułu pt. „Wykonanie wyroku Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w sprawie *Tysiąc przeciwko Polsce*”, opublikowanego w PWPM – numerze 2, vol. VII / 2009, s. 101–110. Katastrofa kolejowa pod Szczekocinami 3 marca 2012 r. pochłonęła także jeszcze jedno życie młodego człowieka nauki – w pociągu jadącym z Warszawy do Krakowa zginęła doktorantka Instytutu Europeistyki UJ – mgr Maja Brand.